

2e advent 2018 –
de aankondiging van de geboorte van Jezus

Lezing: Lucas 1 : 26 – 38

En ondertussen zien we steeds meer de kerstsfeer komen. Lichtjes branden overal, kerstbomen worden versierd. Een romantische wereld ontstaat. Wat wil je nog meer? Maar zo romantisch is dit adventsverhaal niet.

Maria wordt hier gevraagd om veel op het spel te zetten. En vooral wat, denk ik, belangrijk voor haar is.

Drie dingen: haar ouders, haar verloofde en haar vriendinnen.

Ten eerste de relatie met haar ouders. Bij hen woont ze in huis en heeft ze de afgelopen 13/14/15 jaar gewoond. Hoe zullen zij omgaan met de schande dat ze zwanger is voor het huwelijk?

En dan haar relatie met Jozef: ze is aan hem beloofd, verloofd zouden wij zeggen. Hij moet haar zekerheid gaan geven. Een dak boven het hoofd, en als het meezit is hij een goede man en leren ze om van elkaar te houden. Maar hoe zal hij reageren als hij hoort dat ze zwanger is terwijl ze nog geen seks hebben gehad?

En Nazaret waar al haar vriendinnen wonen. Het is een klein dorp. Dorpsroddels verspreiden zich snel. En wat een schandaal zal het zijn: zwanger is Maria en dan niet van haar verloofde.

Zullen haar ouders haar het huis uitzetten, zal Jozef de verloving verbreken, zullen de vriendinnen haar in de steek laten?

Zal Maria het dorp moeten verlaten om anoniem ergens een nieuw leven op te bouwen, zonder dat ze daar iemand kent? En dat met een kind.

En toch zegt Maria tegen de engel aan het einde:

De Heer wil ik dienen: laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd.'

Wat bezielt Maria om zich zo aan God over te geven?

Je kunt zeggen:ergens past het wel bij een tiener om zo radicaal te geloven. Tieners zijn wel vaker radicaal. Gewoon, zo zit het. Niet dat enerzijds, anderzijds waar volwassenen vaker last van hebben. Kiezen om de Heer te dienen. Juist als je tiener bent heb je de onbevangenheid om zo'n radicale stap te durven zetten. Ouderen, zoals we vorige week over Zacharias hoorden, zitten toch eerder met twijfel. Door schade en schande wijs geworden.

Maar ik denk dat het bij Maria meer is dan alleen het radicale dat zo goed past bij tieners. Het belangrijkste is dat ze de goedheid van God heeft leren kennen.

Die goedheid komt de hele tijd naar voren in dit verhaal. Het begint bij de groet van de engel:

Gabriël ging haar huis binnen en zei: 'Gegroet Maria, je bent begenadigd, de Heer is met je.'

Wees blij, God heeft je uitgekozen, God is met je. De engel verkondigt niets anders dan de goedheid van God en Zijn betrokkenheid bij Maria.

En verderop nog een keer:

Maar de engel zei tegen haar: ‘Wees niet bang, Maria, God heeft je zijn gunst geschonken.

God heeft jou uitgekozen, Hij wil goed zijn voor jou.

En God is niet alleen goed voor Maria, maar ook voor haar familielid Elisabet:

Luister, ook je familielid Elisabet is zwanger van een zoon, ondanks haar hoge leeftijd. Ze is nu, ook al hield men haar voor onvruchtbaar, in de zesde maand van haar zwangerschap, want voor God is niets onmogelijk.’

God is goed. Hij is genadig. Hij heeft jou op het oog en heeft zijn goedheid bewezen. Omdat God goed is, kan Maria zich overgeven aan die God.

Maar naast Gods goedheid is er misschien nog een reden om God te dienen. Hoewel, dienen klinkt misschien negatief. Het klinkt als dat je wordt beperkt in je vrijheid als je iemand dient. Als je iemand erkent als je meerdere. Maar uiteindelijk dient iedereen wel iemand.

Maria had haar ouders kunnen dienen en kunnen vragen wat zij er van vonden boven wat God er van vond. Of ze had Jozef bovenaan kunnen zetten, en daarom wellicht geweigerd een kind dat niet van hem was te ontvangen. Ze had de mening van het dorp en haar vriendinnen op de eerste plek kunnen zetten.

En zo zijn er allerlei andere belangen die wij kunnen dienen. Mensen en verlangens die wij belangrijker maken dan goed en gezond voor ons is: zoals je eigen gelijk, je onafhankelijkheid, een fantastisch georganiseerde kerst. Allemaal goede en mooie dingen. Maar alleen als ze niet te belangrijk gemaakt worden.

Door God te dienen kun je je vrij maken van die onterechte verlangens en je bestemming vinden in de goedheid van God.

Maria kiest er voor om haar Heer te dienen. God zelf die mens wordt in een kind. God die zijn goedheid bewijst door ons op te zoeken. Door bij ons te zijn. Hem dienen kan ons vrijmaken. ‘

De Heer wil ik dienen: laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd.

Soms horen we de verhalen uit de bijbel voor de zoveelste keer. En dan zijn ze ons zo vertrouwd, dat het ons niet eens meer verbaast wat er gebeurd en gezegd wordt.

Maar zo vanzelfsprekend en herkenbaar is het toch niet wat hier gebeurt en wat er gezegd wordt.

Over het algemeen wekt de houding van Maria bewondering. Al zolang het christendom bestaat, is zij een voorbeeld voor gelovigen geworden.

Maar voordat ze kan zeggen: ‘De Heer wil ik dienen. Laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd’, heeft ze ook zo haar twijfels en haar vragen.

En daarmee schaaft zij zich in de rij van gelovige mensen. Bij mensen met een geloof dat kwetsbaar is, met twijfels en vragen, maar daardoor kan misschien ook ons vertrouwen in God groeien.

En kan Maria ook voor ons tot een voorbeeld worden. Ze slikt Gods woord niet zomaar klakkeloos. Zij staat met beide benen op de grond. Maria stelt haar vragen, omdat ze graag duidelijkheid wil, dieper wil doordringen in wat de boodschap van God voor haar nu betekent.

Al die grote, duizelingwekkende woorden over haar zoon “een groot man zal hij worden... zoon van de Allerhoogste...op de troon van zijn voorouder, koning David...koning over zijn volk...zonder einde.”

En met wat voor een nuchterheid en gezond verstand stelt Maria haar vragen:

“Maar hoe zal dat gebeuren? (Hoe zal ik een zoon krijgen?) Ik heb immers nog nooit gemeenschap met een man gehad.”

Van Maria kunnen we leren, dat je kritische vragen mag stellen. Want kritische, nuchtere vragen zijn niet schadelijk voor je geloof. Echte vragen kunnen je helpen op zoek te gaan naar de bedoeling of diepere betekenis.

Niet dat die altijd meteen afdoende antwoorden opleveren.

Want de engel geeft toch ook maar raadselachtige antwoorden op de heldere vragen van Maria.

En helaas zijn daardoor heel wat ingewikkelde discussies en onnodige misverstanden ontstaan. Er werden hevige ruzies uitgevochten of engelen echt bestaan en of hier sprake is van een zogenaamde “maagdelijke geboorte”. Intelligente theologen hebben dikke boeken geschreven over de zin of onzin daarvan. Je kunt je zo vastbijten in details, zodat je de diepere betekenis, de grote lijn uit het oog verliest. De woorden “maagdelijke geboorte” komen trouwens in de hele bijbel niet voor, ze zijn pas in de latere kerkgeschiedenis terecht gekomen als dogma/leerstuk.

Maria stelt haar vragen uit een behoefte om dieper door te dringen naar de kern.

Maar welke taal spreekt de engel? De moeilijke uitdrukkingen en beelden die de engel Gabriël lijkt te gebruiken, zijn misschien toch ook wel herkenbaar.

De heilige Geest of levensadem die over Maria komt en de kracht van de Allerhoogste die haar als een schaduw zal bedekken zijn beelden uit scheppingsverhaal en uit de verhalen van het volk Israël.

Want God is niet alleen de Schepper aan het begin, Hij schept telkens nieuw leven, ook in Maria.

Maria luistert en neemt stap voor stap het woord van Gods bode aan. Tenslotte kan ze zeggen: De Heer wil ik dienen: laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd.

En wat kunnen wij in dit verhaal horen?

Misschien wel: dat verwachting, hoop, perspectief waar wij in deze tijd van Advent over nadenken /

- ook te maken heeft met de kunst om te kunnen ontvangen. En met nadruk zeg ik dan kunst. Want het is een kunst om het leven zoals het zich aan ons voordoet, met al zijn hoogten en diepten ook te kunnen ontvangen. In Maria was er kennelijk 'die ruimte'. Dat is wat mij ook altijd weer raakt in dit verhaal. Dat zij zich kan overgeven, toevertrouwen.

Vaak denken we dat er heel veel van ons afhangt.

Want wat moeten we toch veel kunnen. En natuurlijk, we doen dat vanuit de beste bedoelingen. We willen aan dat ideaalbeeld voldoen.

En ooit kom je een keer op dat punt. En worden we geconfronteerd met onze grenzen, onze beperktheid. En misschien bidden we uit radeloosheid tot God.

Dan komt het er inderdaad op aan om ook te leren ontvangen. Onze handen te openen en ons over te geven aan die engel van God die soms op onze weg komt.

En daarom hebben we misschien ook wel deze weken van advent nodig om die kunst aan te leren, de kunst van het ontvangen, de overgave, het ruimte maken in onszelf. Om met Maria verder te kijken dan onze wereld, ons leven met alle verkramptheid.

Dat het ons zal overkomen, dat we misschien wel een engel ontmoeten, die ons zegt dat wij niet bang hoeven te zijn. Dat wij ons hart kunnen en zullen openen om van harte de liefde van God te ontvangen.

Juist in de dagen die voor ons liggen.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk,
9 december 2018

ds. Hillegonda Ploeger